

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

ПОСВИСТАК ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 343.137.9 (477)

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ОКРЕМОЇ КАТЕГОРІЇ ОСІБ

12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність»

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор **Шило Ольга Георгіївна**, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, завідувач кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності, член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений діяч науки і техніки України.

Офіційні опоненти:

– доктор юридичних наук, професор **Одерій Олексій Володимирович**, Донецький юридичний інститут МВС України, професор кафедри кримінального процесу та криміналістики;

– кандидат юридичних наук, професор **Письменний Дмитро Петрович**, Національна академія внутрішніх справ, професор кафедри кримінального процесу, заслужений юрист України.

Захист відбудеться «29» вересня 2021 р. о «10.00» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.086.01 у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 84-А.

Автореферат розіслано «27» серпня 2021 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. Ю. Шепітько

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Невід'ємним елементом верховенства права є рівність перед законом, сутність якої полягає в тому, що кожна фізична особа є підпорядкованою тим самим законам і жодна фізична особа чи група осіб не мають особливих юридичних привілеїв (п. 65 Доповіді «Верховенство права», схваленої Венеціанською Комісією на 86-му пленарному засіданні). Водночас публічно-правовий статус окремої категорії осіб, які здійснюють функції, що пов'язані з авторитетом держави та спрямовані на виконання нею головного обов'язку щодо утвердження і забезпечення прав і свобод людини (ст. 3 Конституції України), зумовлює необхідність впровадження на законодавчому рівні додаткових гарантій, що перешкоджають незаконному втручанням в професійну діяльність цих осіб та створюють оптимальні умови для їх ефективного функціонування. Особливе значення такі гарантії набувають у сфері кримінального судочинства як такі, що потенційно пов'язана з істотним обмеженням прав і свобод людини. З огляду на це, серед особливих порядків кримінального провадження законодавець передбачив порядок його здійснення щодо окремої категорії осіб, який відзначається істотними особливостями, в силу яких є проявом диференціації кримінальної процесуальної форми.

Незважаючи на незначний час дії Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК), глава 37, що передбачає порядок кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, зазнала чисельних змін та доповнень. Це обумовлено як змінами за цей період Конституції України та інших законодавчих актів в частині унормування правового статусу окремої категорії осіб, так і необхідністю встановлення оптимального порядку кримінального провадження, що дозволяє його учасникам вирішити нормативно передбачені завдання і одночасно попередити використання кримінального процесу як способу незаконного втручання у легітимну діяльність окремої категорії осіб. Проте й на даний час цей порядок не є оптимальним, про що свідчать проблеми правозастосування у цій сфері та його оцінка фахівцями. Як засвідчили рекомендації, сформульовані у Звіті щодо України за підсумками Четвертого раунду оцінювання (GrecoEval4Rep(2016)9) (м. Страсбург, 19-23 червня 2017 р.) і Звіті «Антикорупційні реформи в Україні» за результатами 3-го раунду моніторингу в рамках Стамбульського плану дій по боротьбі з корупцією (від 24 березня 2015 р.), закріплена у КПК модель не сприяла досягненню необхідної рівноваги (до речі, як свідчать результати проведеного в рамках дослідження опитування, 59,2% респондентів не вважають положення глави 37 КПК такими, що всебічно й повно врегульовують особливий порядок кримінального провадження щодо окремої категорії осіб).

Проблемні питання кримінального провадження щодо окремої категорії осіб стали предметом наукового пошуку багатьох учених, зокрема, С. Є. Абламського, Р. Д. Арланової, С. С. Аскерова, Н. В. Глинської, І. В. Гловюк, В. О. Гринюка, В. Г. Дасва, В. Г. Дрозд, В. Ю. Дрозда, О. Б. Загурського, О. В. Капліної, В. В. Коллоха, О. В. Красильнікова, Є. В. Кузьмічової, Л. М. Лобойка, О. А. Лучко, О. С. Старенького, М. А. Погорецького, Л. Д. Удалової, В. І. Фаринника, В. М. Федченка, О. Ю. Татарова, М. В. Черхавського, А. В. Шевчишена, О. Г. Шило, О. Г. Яновської та ін.

Крім того, окремі аспекти розглядуваної тематики висвітлені на рівні дисертаційних робіт С. Г. Волкотруб, Т. М. Доросінської, А. Ю. Кожевнікова, В. В. Паришкури, О. О. Реєнт, В. І. Руднева, А. В. Тепукова, М. А. Сидигалієва, О. В. Сачка та деяких інших науковців. Кримінальне провадження щодо осіб, які користуються додатковими гарантіями, стало предметом дисертацій І. В. Бабій та С. В. Свириденка. Однак, незважаючи на існуючі наукові напрацювання з цієї проблематики, багато питань стосовно кримінального провадження щодо окремої категорії осіб на сьогодні так і не знайшли комплексного доктринального осмислення, оптимального законодавчого вирішення та однакового застосування. Вказане зумовлює актуальність їх наукового аналізу та формулювання на його підставі обґрунтованих пропозицій, спрямованих на удосконалення правового регулювання та правозастосування у цій сфері.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана згідно з планом наукових досліджень кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого і є складовою частиною цільової комплексної програми «Судова влада: проблеми організації та діяльності» (державна реєстрація за № 0111U000957). Її тема затверджена вченою радою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого 18 березня 2016 р. (протокол № 9).

Мета й завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є отримання нових результатів у виді комплексу наукових висновків стосовно кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, особливостей його порядку, сутності і правової природи передбачених гарантій, виявлення існуючих проблем правозастосування при його здійсненні та розробка науково обґрунтованих підходів щодо можливих шляхів їх подолання. На її досягнення спрямовані такі завдання:

- надати характеристику особливому порядку кримінального провадження щодо окремої категорії осіб як прояву диференціації кримінальної процесуальної форми;
- виявити та охарактеризувати тенденції розвитку нормативної моделі кримінального провадження щодо окремої категорії осіб;
- виокремити характерні ознаки кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, які відображають його специфіку, та розкрити їх зміст;
- охарактеризувати міжнародні стандарти, що визначають сутність гарантій у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб;
- обґрунтувати доцільність подальшого перспективного розвитку кримінального процесуального законодавства України в напрямі унормування функціонального кримінального процесуального імунітету;
- виокремити теоретичні та прикладні проблеми, що виникають при здійсненні кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, та запропонувати шляхи їх подолання;
- визначити специфіку предмета доказування у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб;

– сформулювати науково обґрунтовані пропозиції, спрямовані на вдосконалення нормативної моделі кримінального провадження щодо окремої категорії осіб.

Об'єктом дослідження є кримінальні процесуальні відносини, що виникають, розвиваються і припиняються у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб.

Предметом дослідження є кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб.

Методи дослідження. При проведенні дослідження було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів.

Діалектичний метод наукового пізнання став методологічною основою дисертаційної роботи, оскільки дав можливість розглянути особливий порядок кримінального провадження з погляду цілісності цього правового явища і взаємопов'язаності його елементів. Системно-структурний метод допоміг з'ясувати зв'язки між правовими положеннями КПК та інших законів, що регулюють порядок кримінального провадження щодо окремої категорії осіб. Компаративний метод став у нагоді під час аналізу нормативних моделей кримінального провадження щодо окремої категорії осіб за законодавством окремих іноземних держав. Оперування методом функціонального аналізу дозволило розглянути функціональне призначення особливого порядку цього кримінального провадження в системі кримінальної процесуальної діяльності. Застосування формально-логічного методу сприяло формулюванню належного понятійно-категоріального апарату дослідження. Формально-юридичний метод задіяно під час з'ясування змісту норм законодавства, що регламентують особливий порядок кримінального провадження щодо окремої категорії осіб. Методи правового моделювання й абстрагування використано при конструюванні можливих моделей змін до КПК. За допомогою методу узагальнення вдалося можливим звести одиничні факти в єдине ціле і сформулювати науково обґрунтовані висновки, спрямовані на вдосконалення чинного законодавства України. Соціологічний метод став у нагоді при проведенні анкетування практичних працівників з питань дисертаційної роботи. Зазначені методи застосовувалися комплексно, що дозволило забезпечити об'єктивність і всебічність проведеного дослідження й достовірність одержаних результатів.

Нормативно-правове й інформаційне підґрунтя дисертації склали: Конституція України; міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; рішення Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ); резолюції й рекомендації інститутів ООН і Ради Європи, доповіді та звіти Венеціанської комісії; КПК, інші закони і підзаконні нормативно-правові акти України; законодавство окремих іноземних держав.

Теоретичну основу роботи склали наукові праці вітчизняних і зарубіжних правників з теорії права, конституційного і міжнародного права, кримінального процесу та інших юридичних наук.

Емпіричним підґрунтям дослідження стали рішення ЄСПЛ, Конституційного Суду України (далі – КСУ), Верховного Суду (далі – ВС), зведені дані анкетування 77 практичних працівників (27 прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Офісу Генерального прокурора, 36 детективів Національного антикорупційного бюро України, 14 адвокатів), аналіз судової практики,

доступної в Єдиному державному реєстрі судових рішень (понад 200 рішень), а також власний досвід автора як прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Офісу Генерального прокурора.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація є однією із перших наукових праць у вітчизняній кримінальній процесуальній науці після прийняття КПК 2012 р., новелізації законодавства у зв'язку з внесенням змін до ст. 80 Конституції України, прийняттям Законів України «Про Вищу раду правосуддя» та «Про Вищий антикорупційний суд», в якій комплексно досліджено особливий порядок кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, сформульовано висновки концептуального характеру, спрямовані на оптимізацію його нормативної моделі та правозастосовної діяльності в цій сфері. До найбільш вагомих результатів, що містять наукову новизну, слід віднести такі.

Уперше:

– констатовано тенденцію поступового розширення категорій осіб, щодо яких застосовується порядок, передбачений главою 37 КПК, що викликана наявністю двох чинників: (1) поява в Україні нових органів у судовій та правоохоронній системах, функціональне призначення яких потребує встановлення додаткових гарантій стосовно порядку здійснення щодо їх працівників кримінального провадження; (2) наявність об'єктивної необхідності гарантувати незалежність того чи іншого суб'єкта, можливість неупередженого виконання ним повноважень, що є невід'ємним компонентом його публічно-правового статусу;

– визначено та розкрито зміст характерних ознак кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, які відображають його специфіку. До них віднесено: (1) регулювання окремих процедур кримінального провадження щодо окремої категорії осіб Конституцією України; (2) поліджерельність правового регулювання кримінального провадження щодо окремої категорії осіб; (3) обмеженість переліку суб'єктів, на яких поширюються відповідні гарантії, функціональне призначення яких полягає у забезпеченні ефективного здійснення цими суб'єктами їх професійної та службової діяльності, спрямованої на виконання публічно-правових функцій; (4) прийняття процесуальних рішень та вчинення процесуальних дій виключно суб'єктами, які в ординарній процедурі кримінального провадження не беруть участь (при проведенні тих само процесуальних дій чи прийнятті тих само процесуальних рішень);

– доведено, що встановлення приналежності особи до тих категорій, щодо яких відповідно до глави 37 КПК застосовується особливий порядок кримінального провадження, є обов'язком сторони обвинувачення, виконання якого забезпечує вирішення завдання кримінального провадження, що полягає у застосуванні належної правової процедури. Зважаючи на це, визначено способи виконання такого обов'язку;

– аргументовано доречність використання у ст. 482 КПК мовної конструкції «застосування запобіжного заходу у вигляді...», оскільки це дасть можливість нормативно охопити не лише випадки обрання відповідних запобіжних заходів до особи, але й їх продовження, а також зміну інших запобіжних заходів (зокрема, особистого зобов'язання, особистої поруки, застави) на домашній арешт або тримання під вартою;

– обґрунтовано необхідність подолання неоднозначності нормативного врегулювання питання щодо необхідності отримання згоди Вищої ради правосуддя на застосування до судді запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту, з огляду на що запропоновано в першому реченні ч. 1 ст. 482 КПК замість терміну «арешт» використати термін «домашній арешт», чим забезпечити правову визначеність в цьому питанні (див. п. 5 Висновків);

– доведено необхідність унормування порядку вручення підозрюваному письмового повідомлення про підозру, що було раніше передане йому у спосіб, передбачений КПК для вручення повідомлень, шляхом закріплення вимоги щодо безпосереднього його вручення підозрюваному не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту затримання, добровільного з'явлення до органу досудового розслідування або прокурора, а у випадку перебування особи поза межами України – негайно після прибуття чи доставлення підозрюваного до органу досудового розслідування або прокурора;

– аргументовано доцільність доповнення ст. 65 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» положенням щодо можливості оскарження рішення ВРП про відмову в задоволенні клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя або про його повернення прокурором, який звернувся з цим клопотанням;

– піддано аргументованій критиці редакцію ч. 2 ст. 481 КПК як такої, що не забезпечує правової визначеності у питанні повідомлення про підозру окремій категорії осіб за дорученням Генерального прокурора (виконувача обов'язків Генерального прокурора), його заступника, керівника обласної прокуратури. З огляду на це, запропоновано нову редакцію ч. 2 ст. 481 КПК (див. п. 7 Висновків).

Удосконалено:

– обґрунтування тенденції розвитку законодавства України в напрямі подальшого розширення сфери застосування диференційованих порядків кримінального провадження;

– аргументацію необхідності унормування гарантій нерозголошення таємниці досудового слідства при зверненні слідчого, прокурора до слідчого судді з клопотанням про проведення слідчих (розшукових) дій (див.

п. 7 Висновків).

Набули подальшого розвитку:

– наукова позиція щодо критерія диференціації кримінальної процесуальної форми у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб, яким є особливості правового статусу цих осіб, що, у свою чергу, обумовлені характером здійснюваної ними професійної та службової діяльності, завданнями, що потребують вирішення, а також повноваженнями, що передбачені законом;

– обґрунтування доцільності поступового переходу до функціональної моделі врегулювання кримінального процесуального імунітету, за якою особливий порядок кримінального провадження повинен

застосовуватися лише у випадку вчинення кримінального правопорушення, яке нерозривно пов'язане з професійною та службовою діяльністю окремої категорії осіб;

– доктринальне положення щодо доцільності виокремлення спеціального предмету доказування у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб (див. п. 6 Висновків).

За результатами проведеного дослідження сформульовано пропозиції щодо внесення змін і доповнень, зокрема, до ч. 2 ст. 37, ст. 278, ч. 1 ст. 480, ст. 480², ч. 2 ст. 481 та ст. 482 КПК, а також інших законодавчих актів.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані: а) у науково-дослідницьких цілях – для подальшого опрацювання на підставі отриманих результатів тематики кримінального провадження щодо окремої категорії осіб; б) у правотворчій діяльності – під час удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України; в) у правозастосовній роботі – для надання допомоги практичним працівникам у застосуванні закону й у формуванні правозастосовної практики; г) у навчально-методичному процесі – при підготовці підручників, навчальних посібників і методичних матеріалів з кримінального процесу і при викладанні курсу кримінального процесу та інших навчальних дисциплін.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертації були предметом обговорення: на Міжнародній науково-практичній конференції «Захист прав людини: міжнародний та вітчизняний досвід» (16 травня 2019 р., м. Київ); на V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання кримінального права та процесу» (14 червня 2019 р., м. Кривий Ріг); на постійно діючому Науково-практичному семінарі «Правове забезпечення оперативно-службової діяльності: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення» (23 травня 2019 р., м. Харків).

Публікації. Основні результати дисертаційної роботи знайшли відображення у 7-ми наукових статтях (із них 5 опубліковано у фахових наукових виданнях України й 2 в зарубіжних наукових виданнях) і у тезах 3-х доповідей на наукових і науково-практичних конференціях.

Структура й обсяг дисертації зумовлені предметом, метою й завданнями дослідження. Робота складається зі вступу, 3-х розділів, що містять 8 підрозділів і 7 пунктів, списку використаних джерел і 2-х додатків. Загальний обсяг рукопису становить 231 сторінка, з яких основний текст – 186 сторінок, список використаних джерел (339 найменувань) – 31 сторінка, додатки – 14 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** роботи обґрунтовано вибір теми дисертації, визначено її зв'язок з науковими програмами, мету й завдання дослідження, його об'єкт і предмет, охарактеризовано методологічну базу, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо їх апробації.

Розділ 1. «Загальна характеристика кримінального провадження щодо окремої категорії осіб» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 1.1. *«Диференціація кримінальної процесуальної форми у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб»* досліджено еволюцію нормативної регламентації кримінального провадження щодо окремої категорії осіб на теренах сучасної України, починаючи від прийняття Статуту кримінального судочинства 1864 р. до теперішнього часу, визначено критерій диференціації кримінальної процесуальної форми у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб, проаналізовано істотні особливості порядку кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, які мають місце порівняно із загальним (ординарним) його порядком та є проявом диференціації кримінальної процесуальної форми, акцентовано увагу на тенденції поступового розширення категорій осіб, щодо яких застосовується особливий порядок кримінального провадження. Критерієм диференціації кримінальної процесуальної форми і унормування відмінного від загального порядку кримінального провадження щодо окремої категорії осіб виступають особливості правового статусу цих осіб, які, у свою чергу, обумовлені характером здійснюваної ними професійної та службової діяльності, завданнями, що потребують вирішення, та повноваженнями, що передбачені законом. Такі особливості правового статусу цих осіб детермінують появу додаткових гарантій, що мають превентивне значення в аспекті недопущення незаконного впливу на цих осіб або їх переслідування за законну діяльність у межах виконуваної ними суспільно значущої функції. Наявність додаткових гарантій у порядку кримінального провадження щодо окремої категорії осіб може розглядатися як прояв принципу пропорційності, адже в даному випадку законодавцем забезпечується розумна співмірність між засобами, що використовуються для унормування процедури такого кримінального провадження (встановлення додаткових гарантій) та метою, що досягається таким чином, а саме – забезпечення незалежності, об'єктивності та неупередженості цих осіб, ефективності їх професійної та службової діяльності.

У підрозділі 1.2 *«Характерні ознаки кримінального провадження щодо окремої категорії осіб»* визначено сукупність та розкрито зміст характерних ознак, що відображають специфіку кримінального провадження щодо окремої категорії осіб. Розкриваючи зміст багатоджерельності правового регулювання як його іманентної ознаки, звернуто увагу на те, що у випадку унормування особливого порядку даного кримінального провадження уникнути багатоджерельності неможливо, оскільки предметом регулювання КПК мають бути лише кримінальні процесуальні відносини, у той час як всі інші відносини, в тому числі й ті, що мають важливе значення для застосування належної правової процедури в кримінальному провадженні (а саме, ті, що визначають правовий статус певної категорії осіб, а відтак і гарантії, які є його елементами) мають бути врегульовані поза межами кримінального процесуального закону. Обмеженість переліку суб'єктів, на яких поширюються відповідні гарантії, як ознака вказаного кримінального провадження, означає, що: 1) такий особливий порядок не може бути застосовано до будь-якої іншої категорії осіб, ніж та, що передбачена ст. 480 КПК; 2) якщо особа підпадає під категорію, яка

визначена статтею 480 КПК, проте до неї не було застосовано особливий порядок, має місце істотне порушення вимог кримінального процесуального закону, адже в такому випадку не вирішується завдання кримінального провадження, що полягає у застосуванні щодо кожного його учасника належної правової процедури (ст. 2 КПК). По суті, з метою вирішення саме цього завдання кримінального провадження сторона обвинувачення зобов'язана перевірити можливу належність особи до окремої категорії осіб, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження.

Розділ 2. «Світовий досвід правового регулювання порядку кримінального провадження щодо окремої категорії осіб» складається із двох підрозділів і двох пунктів.

У підрозділі 2.1 «Міжнародно-правове регулювання особливого порядку кримінального провадження щодо окремої категорії осіб» здійснено аналіз світового досвіду правового регулювання порядку кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, за результатами якого з'ясовано підвалини формулювання міжнародно-правових підходів, визначено ключові правові позиції ЄСПЛ з цього питання (рішення у справі «Syngelidis проти Греції», «Kart проти Туреччини» тощо). Їх суть полягає в наступному:– питання щодо доцільності існування в законодавстві додаткових гарантій при притягненні окремих категорій осіб до кримінальної відповідальності зазвичай розглядається у контексті гіпотетичного обмеження права доступу до суду; – загалом допускається існування в національному законодавстві додаткових гарантій для окремих категорій осіб, однак має забезпечуватися пропорційність встановлюваних обмежень в аспекті реалізації права особи на справедливий суд, гарантованого ст. 6 Конвенції; – при оцінці пропорційності таких обмежень береться до уваги наявність зв'язку між повноваженнями особи та злочином, що їй інкримінується (йдеться про функціональну зумовленість і мету встановлення таких гарантій); – звертається увага на те, чи залишилися в особі, щодо якої було вчинено злочин, інші адекватні механізми для захисту свого права.

Підрозділ 2.2. «Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб за законодавством іноземних держав» складається із двох пунктів.

У пункті 2.2.1 «Загальна характеристика кримінального провадження щодо окремої категорії осіб за законодавством іноземних держав» автором проаналізовано досвід окремих іноземних держав щодо врегулювання порядку кримінального провадження щодо окремої категорії осіб. Встановлено різні підходи до його унормування – комплексно в окремій частині КПК (Республіка Казахстан, Естонська Республіка), в окремих статтях КПК, що врегульовують порядок проведення певних процесуальних дій (Грузія, Литовська Республіка), в окремих законах, що регулюють правовий статус певної категорії осіб (Республіка Молдова, Румунія). Під час дослідження з'ясовано можливість запозичення окремих нормативних моделей, оскільки в умовах глобалізації конвергенція процесуальної форми є цілком виправданою.

У пункті 2.2.2 «Зміст гарантій окремих категорій осіб у кримінальному провадженні за законодавством іноземних держав» розкрито зміст гарантій, що передбачені законодавством окремих іноземних держав стосовно представників законодавчої гілки влади та суддів.

Розділ 3. «Особливий порядок кримінального провадження щодо окремої категорії осіб» складається із чотирьох підрозділів та п'яти пунктів.

У підрозділі 3.1. «Початок досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб» досліджено особливості початку досудового розслідування щодо народного депутата України та судді Вищого антикорупційного суду, а також інших осіб, зазначених у Главі 37 КПК, та проблемні питання дотримання таємниці досудового розслідування на цій стадії кримінального провадження. Здійснено аналіз судової практики національних судів у контексті початку досудового розслідування. Окрему увагу приділено особливостям та порядку встановлення приналежності особи до тих окремих категорій, щодо яких відповідно до глави 37 КПК застосовується особливий порядок кримінального провадження на етапі внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР.

З урахуванням досліджених міжнародних документів, виходячи із принципу пропорційності, запропоновано поширити загальні вимоги щодо початку досудового розслідування, передбачені ст. 214 КПК, на порядок внесення до ЄРДР відомостей, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення народним депутатом України або суддею Вищого антикорупційного суду. Наведена пропозиція знайшла підтримку більшості опитаних респондентів-прокурорів (79,6 %).

Підрозділ 3.2. «Застосування заходів забезпечення кримінального провадження щодо окремої категорії осіб» складається із двох пунктів.

У пункті 3.2.1 «Застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб» автором здійснено критичний аналіз положень КПК та окремих законів, що присвячені регламентації застосування запобіжних заходів щодо окремих категорій осіб, насамперед, суддів. Констатовано недосконалість чинного правового регулювання, відсутність правової визначеності у вирішенні окремих питань (зокрема, порядку застосування домашнього арешту, продовження строку запобіжного заходу тощо). Досліджено релевантну судову практику та встановлено причини відсутності її єдності з окремих проблемних питань. Аргументовано необхідність внесення змін до ч. 1 ст. 482 КПК в частині визначення належної правової процедури застосування щодо судді домашнього арешту та визнано такою, що заслуговує на підтримку, практику отримання згоди на це Вищої ради правосуддя.

У пункті 3.2.2 «Особливості порядку застосування інших заходів забезпечення кримінального провадження щодо окремої категорії осіб» досліджено особливості застосування стосовно народного депутата України приводу, тимчасового доступу до речей і документів, накладення арешту на майно тощо, тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя. Обґрунтовано висновок про те, що одночасно з поданням про надання згоди на застосування до судді запобіжного заходу у виді домашнього

арешту до Вищої ради правосуддя має бути подано клопотання про його тимчасове відсторонення від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності.

У підрозділі 3.3. «Особливості повідомлення про підозру у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб» на основі аналізу законодавства та судової практики, зокрема, рішень Великої Палати ВС, а також окремих думок суддів Великої Палати ВС, розглянуто проблемні питання повідомлення про підозру окремих категорій осіб та запропоновано напрями вдосконалення їх нормативного регулювання. Обґрунтовано необхідність чіткого унормування порядку вручення підозрюваному письмового повідомлення про підозру, що було раніше передане йому у спосіб, передбачений КПК для вручення повідомлень.

Підрозділ 3.4. «Інші особливості кримінального провадження щодо окремої категорії осіб під час досудового розслідування та судового розгляду» містить три пункти.

У пункті 3.4.1. «Особливості предмета доказування у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб» підтримано наукову позицію щодо виокремлення спеціального предмету доказування в кримінальному провадженні; досліджено обставини, що становлять спеціальний предмет доказування в кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб (з урахуванням можливого перспективного впровадження концептуального підходу щодо функціонального кримінального процесуального імунітету).

У пункті 3.4.2. «Особливості проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб» автором виявлено окремі недоліки нормативної регламентації порядку проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій щодо окремої категорії осіб, насамперед, народних депутатів України (зокрема, звернуто увагу на відсутність правової визначеності у змісті абз. 3 ч. 2 ст. 482² КПК), а також суддів, суддів КСУ та інших суб'єктів. Відзначено відсутність комплексного регулювання в КПК порядку проведення слідчих дій стосовно вказаних суб'єктів та констатовано невідповідність (застарілість) термінології, використаної в окремих законах, тій, що передбачена КПК.

У пункті 3.4.3. «Підсудність у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб» проаналізовано проблемні питання підсудності проваджень зазначеної категорії та обґрунтовано доцільність передбачення у ст. ст. 482 і 482¹ КПК правила про недопустимість вирішення питань, віднесених до повноважень слідчого судді (розгляд клопотань, скарг, заяв про відводи тощо), слідчим суддею того суду, в якому підозрюваний обіймав чи обіймає посаду судді тощо.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та вирішення наукового завдання, яке полягає в отриманні нових результатів у вигляді наукових висновків стосовно кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, особливостей його порядку, сутності і правової природи передбачених гарантій,

виявлених проблем правозастосування та обґрунтуванні наукових позицій щодо можливих шляхів їх подолання. Проведене дослідження дає можливість сформулювати такі висновки і пропозиції.

1. Особливий порядок кримінального провадження щодо окремої категорії осіб є новацією КПК 2012 року, яка спрямована на створення комплексного правового підґрунтя його застосування та забезпечення правової визначеності в цьому питанні. Окрім самого регулювання кримінального провадження щодо окремої категорії осіб законодавцем вперше використано термін «особливі порядки кримінального провадження». По суті, цей термін об'єктивує таке явище чинного правового регулювання, як диференціацію кримінальної процесуальної форми, що здійснена законодавцем у зв'язку з прийняттям КПК 2012 року, і яка в даному випадку знаходить свій прояв у передбаченні певних (істотних) особливостей порядку кримінального провадження порівняно із загальним (ординарним) його порядком.

Критерієм диференціації кримінальної процесуальної форми в цій категорії кримінальних проваджень є особливості правового статусу окремої категорії осіб, які, у свою чергу, обумовлені характером здійснюваної ними професійної чи службової діяльності, завданнями, що потребують вирішення, та повноваженнями, що передбачені законом. Саме це легітимізує певний виняток із засади рівності перед законом і судом, що здійснюється законодавцем при унормуванні особливого порядку даного кримінального провадження. Особливості правового статусу окремих категорій осіб, характер здійснюваних ними функцій, таким чином, детермінують встановлення додаткових гарантій, що мають превентивне значення в аспекті здійснення незаконного впливу на цих осіб шляхом використання кримінального процесуального механізму у зв'язку з їх професійною чи службовою діяльністю, виконанням суспільно значущих функцій.

2. Порівняння чинної редакції статті 480 КПК та її редакції на момент прийняття Кодексу дозволяє констатувати тенденцію поступового розширення категорій осіб, щодо яких застосовується порядок, передбачений главою 37 КПК. Ця тенденція розвитку законодавства може бути пояснена двома чинниками. Перший з них стосується появи в Україні нових органів у судовій та правоохоронній системах, функціонування яких потребує встановлення додаткових гарантій стосовно порядку здійснення щодо їх працівників кримінального провадження. Другий чинник стосується наявної об'єктивної необхідності гарантувати незалежність того чи іншого суб'єкта, можливість неупередженого виконання ним повноважень, що являються невід'ємною компонентою його публічно-правового статусу. З огляду на це, обґрунтовано необхідність доповнення переліку статті 480 КПК посадами: - Директора Державного бюро розслідувань, першого заступника та заступників, що пояснюється особливим значенням діяльності цих осіб у державному механізмі протидії злочинності та специфікою підслідності цього органу; - перших заступників та заступників Генерального прокурора (що враховує чинну редакцію статті 8 Закону України «Про прокуратуру»).

3. Характерними ознаками кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, які

відображають його специфіку, є: (1) регулювання його окремих процедур Конституцією України; (2) поліджерельність правового регулювання кримінального провадження щодо окремої категорії осіб; (3) обмеженість переліку суб'єктів, на яких поширюються відповідні гарантії, функціональне призначення яких полягає у забезпеченні ефективного здійснення цими суб'єктами їх професійної та службової діяльності, спрямованої на виконання публічно-правових функцій; (4) прийняття процесуальних рішень та вчинення процесуальних дій виключно суб'єктами, які в ординарній процедурі кримінального провадження не беруть участь (при проведенні тих само процесуальних дій чи прийнятті тих само процесуальних рішень).

4. На підставі аналізу рішень ЄСПЛ, рекомендацій міжнародних інституцій та експертів (зокрема, що містяться у висновках Консультативної Ради європейських суддів, «Звіті щодо України за підсумками Четвертого раунду оцінювання (GrecoEval4Rep(2016)9)» та Звіті «Антикорупційні реформи в Україні» за результатами 3-го раунду моніторингу в рамках Стамбульського плану дій по боротьбі з корупцією) визначено перспективні напрями розвитку вітчизняного законодавства, що регулює особливий порядок кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, зокрема, установлення чіткого взаємозв'язку між додатковими гарантіями, що надаються таким особам, і виконуваними ними функціями (концепція функціонального імунітету від переслідувань, які стосуються кримінальних правопорушень у сфері службової чи професійної діяльності відповідних суб'єктів); поширення додаткових гарантій лише на застосування до окремої категорії осіб заходів, що можуть обмежити їх права, свободи й законні інтереси, і здійснення щодо них кримінального переслідування, що виключає дію таких гарантій на початку досудового розслідування тощо.

5. Практика здійснення досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб демонструє неоднозначність чинного правового регулювання низки питань, що призводить до наявності протилежних підходів до їх вирішення, помилок у правозастосуванні, порушення прав і законних інтересів учасників кримінального провадження, визнання отриманих доказів недопустимими. Зокрема, така неоднозначність нормативного регулювання має місце при вирішенні питання необхідності отримання згоди Вищої ради правосуддя на застосування до судді запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту, що спричинена оперуванням у ст. 482 КПК поняттям «арешт», значення якого в цьому контексті тлумачиться по-різному як у теорії, так і правозастосуванні. Між тим, домашній арешт становить позбавлення свободи і має відповідати гарантіям ст. 5 КЗПЛ (див. рішення ЄСПЛ «Корбан проти України» від 04.07.2019р., «Навальний проти Росії» № 2 від 09.04.2019 р.). Тому автором обґрунтовано необхідність подолання вказаного дефекту кримінального процесуального закону та запропоновано в першому реченні ч. 1 ст. 482 КПК замість терміну «арешт» зазначити термін «домашній арешт», чим забезпечити правову визначеність в цьому питанні. Також з метою забезпечення правової визначеності у питанні застосування до судді заходу забезпечення кримінального провадження у вигляді відсторонення судді від здійснення правосуддя запропоновано передбачити в ст. 155-1 КПК чіткий строк продовження дії цього заходу.

6. Предмет доказування у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб має свою специфіку, що дозволило автору підтримати наукову позицію стосовно доцільності виокремлення спеціального предмету доказування. До обставин, що можуть становити спеціальний предмет доказування у цій категорії кримінальних проваджень, доцільно віднести: а) установлення того, що особа обіймає певну посаду або займається професійною діяльністю, що дає підстави віднести її до окремої категорії осіб, указаної у ст. 480 КПК; б) з'ясування факту того, що конкретне кримінальне правопорушення було вчинено особою з використанням її функціональних повноважень (наразі така обставина є складовою предмету доказування лише у кримінальних провадженнях, що пов'язані із вчиненням кримінальних правопорушень у сфері службової чи професійної діяльності особи, проте за умови запровадження функціонального кримінального процесуального імунітету ця обставина набуває значення обов'язкової компоненти предмету доказування).

7. Під час дослідження виявлено низку проблем правозастосування при здійсненні кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, однією із причин яких є недосконалість нормативного регулювання правових відносин у цій сфері. Автором відзначається необхідність комплексного врегулювання в главі 37 КПК особливостей порядку кримінального провадження щодо всіх осіб, визначених у ст. 480 КПК, а також приведення у відповідність з термінологією КПК положень інших законів, що встановлюють відповідні гарантії (зокрема, Закон України «Про судоустрій і статус суддів», «Про Конституційний Суд України», «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» тощо). У роботі сформульовано пропозиції, спрямовані на удосконалення чинного законодавства в цій частині, зокрема: - піддано сумніву коректність уживання в ч. 2 ст. 481 КПК словосполучення «здійснити письмове повідомлення про підозру» відносно можливих дій інших прокурорів, оскільки здійснення повідомлення про підозру являє собою комплекс процесуальних дій, одним із яких є складання письмового повідомлення про підозру, що не може бути доручено у випадках, передбачених цієї статтею. Враховуючи це, запропоновано змінити вказане словосполучення на «вручити письмове повідомлення про підозру...»; - з метою недопущення розголошення інформації, що міститься в клопотанні органу досудового розслідування про надання дозволу на проведення обшуку, аргументовано доцільність: (1) передбачення порядку подання такого клопотання не лише до слідчого судді місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, але й до слідчого судді місцевого суду, який найбільш територіально наближений до місця розташування органу досудового розслідування або місця, де планується проведення обшуку; (2) закріплення у ч. 2 ст. 35 КПК, якою передбачається обов'язкове внесення до автоматизованої системи документообігу суду відомостей про особу, стосовно якої подані документи, та їх суть, винятку з цього правила у разі подання клопотання про надання дозволу на проведення обшуку; (3) регламентації порядку подачі до суду клопотання та матеріалів, що до нього додаються, в опечатаному виді із зазначенням виключно виду слідчої (розшукової) дії та відомостей щодо особи, яка подає клопотання. Одночасно з цим на відповідних працівників суду доцільним є покладення

обов'язку забезпечення збереження цілісності упакування клопотання до моменту його фактичної передачі слідчому судді для розгляду; (4) встановлення додаткових вимог до клопотання у таких випадках – а саме, необхідність обґрунтування підстав для зміни підсудності з посиланням на конкретні ризики; - запропоновано доповнити главу 37 КПК новою статтею, що стосується меж застосування особливого порядку кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, у якій, зокрема, передбачити, що такий порядок не застосовується щодо осіб, перебування яких на відповідній посаді на момент внесення відомостей до ЄРДР щодо початку досудового розслідування припинено згідно з передбаченими законом підставами тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Посвистак О. Критерії диференціації кримінальної процесуальної форми у кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб. *Право. UA*. 2019. №1. С. 147–155.
2. Посвистак А. Н. Привлечение к уголовной ответственности судей: сравнительный анализ законодательства Украины, Республики Молдова и Румынии. *Закон и жизнь = Legea si Viata*. 2019. № 6(2). С. 80–84.
3. Посвистак О. Здійснення повідомлення про підозру особам, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження. *Підпр-во, госп-во і право*. 2019. № 5. С. 280–285.
4. Посвистак О. М. Початок досудового розслідування кримінального провадження щодо окремої категорії осіб. *Наше право*. 2019. №2. С. 100-107.
5. Посвистак О. М. Проблеми забезпечення таємниці досудового розслідування при одержанні дозволу слідчого судді на проведення обшуку. *Публічне право*, 2019. № 1. С. 112–119.
6. Посвистак О. М. Проблеми законодавчого врегулювання здійснення особливого порядку кримінального провадження щодо окремої категорії осіб. *Європейські перспективи*. 2019. № 2. С. 84–90.
7. Посвистак О. Початок досудового розслідування щодо народного депутата України. *Vishegrad journal on human rights*. (Словацька Республіка) 2019. № 6/3. Р. 233-237.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Посвистак О.М. Критерії диференціації кримінальної процесуальної форми щодо окремої категорії осіб в аспекті забезпечення їх прав, свобод та законних інтересів. «Захист прав людини: міжнародний та вітчизняний досвід»: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16 травня 2019 р.). Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. С. 505-507.
2. Посвистак О.М. Удосконалення порядку надання дозволу на проведення обшуку, як спосіб забезпечення таємниці досудового розслідування. *Правове забезпечення оперативно-*

службової діяльності: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали постійно діючого наук.- практ. семінару, м. Харків, 23 трав. 2019 р./редкол.: С.О. Гриненко (голов. ред.) та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 10. С. 204-207.

3. Посвистак О.М. Проблемні питання здійснення повідомлення про підозру особам, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження. *Актуальні питання кримінального права та процесу: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 14 червня 2019 року)*. Ред. кол.: О.О. Волобуєва, Т.О. Лоскутов, А.С. Політова. Кривий Ріг: Поліграфічна компанія «Геліос-Принт», 2019. С. 28-31.

АНОТАЦІЯ

Посвистак О.М. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України. – Харків, 2021.

У дисертації отримано нові результати у вигляді наукових висновків щодо кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, наявних проблем правозастосування в цій категорії кримінальних проваджень та наукового обґрунтування підходів щодо можливих шляхів їх подолання.

У процесі дослідження розкрито питання диференціації кримінальної процесуальної форми в кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб та визначено характерні ознаки цього провадження. Висвітлено світовий досвід правового регулювання порядку кримінального провадження щодо окремої категорії осіб. Автором здійснено науковий аналіз актуальних питань, які виникають у правозастосовній діяльності в кримінальних провадженнях щодо окремої категорії осіб, зокрема, на етапі початку досудового розслідування, при проведенні слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, повідомленні про підозру, зокрема, врученні письмового повідомлення про підозру зазначеній категорії осіб після його складення та підписання уповноваженими особами, перелік яких визначений у ст. 481 КПК, а також врученні підозрюваному письмового повідомлення про підозру, що було раніше передане йому у спосіб, передбачений КПК для вручення повідомлень.

Ключові слова: кримінальне провадження, диференціація кримінальної процесуальної форми, кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб, особливий порядок кримінального провадження, кримінальний процесуальний імунітет, особливості порядку притягнення до кримінальної відповідальності, повідомлення про підозру .

АННОТАЦИЯ

Посвистак А.Н. Уголовное производство в отношении отдельной категории лиц. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 «Уголовный процесс и криминалистика, судебная экспертиза, оперативно-розыскная деятельность». Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Министерство образования и науки Украины. – Харьков, 2021.

Выбор темы исследования обусловлен её актуальностью для науки уголовного процесса и правоприменительной практики, поскольку остается ряд проблемных вопросов осуществления уголовного производства в отношении отдельной категории лиц, которые требуют основательного научного осмысления, четкого правового урегулирования и единообразия в правоприменении.

В представленной работе осуществлена общая характеристика уголовного производства в отношении отдельной категории лиц. Также уделено внимание вопросу эволюции нормативной регламентации особого порядка этого производства, начиная от Устава уголовного производства 1864 г. Это стало основой для вывода о том, что особый порядок уголовного производства в отношении отдельной категории лиц является новацией УПК 2012 года. Кроме того констатировано существование тенденции постепенного расширения перечня категорий лиц, в отношении которых применяется порядок, регламентированный главой 37 УПК, что позволило обосновать целесообразность включения в этот перечень также некоторых субъектов.

Учитывая сделанный в работе вывод о наличии особенностей порядка уголовного производства в отношении отдельной категории лиц как проявлении дифференциации уголовной процессуальной формы, также был определен критерий такой дифференциации и установлены и охарактеризованы признаки, отображающие специфику уголовного производства в отношении отдельной категории лиц.

Проведенный в диссертационной работе анализ зарубежного опыта, международных стандартов и релевантных решений ЕСПЧ в контексте данной тематики позволил определить ключевые подходы относительно целесообразности существования в национальных законодательствах некоторых ограничений, пропорциональности устанавливаемых дополнительных гарантий в аспекте реализации права на справедливый суд, функциональной обусловленности и целей установления подобных гарантий.

Логичной частью работы стала характеристика особого порядка уголовного производства в отношении отдельной категории лиц, в частности на этапе начала досудебного расследования, при применении некоторых мер обеспечения уголовного производства, в том числе и мер пресечения, в ходе сообщения о подозрении, а также вопросов, связанных с осуществлением следственных (розыскных) действий, негласных следственных (розыскных) действий, определением подсудности и некоторых других.

По результатам исследования сформулированы предложения, направленные на совершенствование действующего уголовного процессуального законодательства Украины в части правового регулирования уголовного производства в отношении отдельной категории лиц, а также даны рекомендации методического характера по применению норм национального законодательства, что свидетельствует о практическом значении результатов проведенного исследования.

Ключевые слова: уголовное производство, дифференциация уголовной процессуальной формы, уголовное производство в отношении отдельной категории лиц, особый порядок уголовного производства, уголовный процессуальный иммунитет, особенности порядка привлечения к уголовной ответственности, уведомление о подозрении.

ANNOTATION

Posvystak O.M. Criminal proceedings against a separate category of persons. - Qualification scientific work on the status of a manuscript.

Dissertation for the degree of Candidate of Legal Sciences on the specialty 12.00.09 "Criminal Procedure and Criminalistics; Forensic Examination; Operative-Investigative Activities". Yaroslav Mudryi National Law University. Ministry of Education and Science of Ukraine. - Kharkiv, 2021.

The dissertation has produced new findings in the form of scientific conclusions on criminal proceedings against a particular category of persons, the existing problems of law enforcement in this category of criminal proceedings and scientific substantiation of approaches on how to overcome them.

In the course of the research, the issues of differentiation of the criminal procedure in criminal proceedings against a separate category of persons were revealed and the essential features of these proceedings were identified. The world experience of legal regulation of criminal proceedings against a separate category of persons is highlighted.

The work provides a scientific analysis of topical issues arising in law enforcement activities in criminal proceedings against a particular category of persons, in particular, the beginning of pre-trial investigation, investigative (search) and covert investigative (search) activities, the use of measures to ensure criminal proceedings, reporting of suspicion, in particular the serving of a written notice of suspicion on the specified category of persons after its drafting and signing by authorized persons, a list of which is defined in Article 481 of the Code of Criminal Procedure as well as the service to the suspect of a written notice of suspicion which had previously been given to him in the manner provided for in the Code of Criminal Procedure for the service of communications.

Keywords: criminal proceedings, differentiation of the criminal procedural form, criminal proceedings against a certain category of persons, special procedure of criminal proceedings, criminal procedural immunity, peculiarities of the procedure of instituting criminal proceedings, notification of suspicion.

Підписано до друку 25.06.2021 р. Формат 60x90/16

Папір офсетний. Віддруковано на різнографі.

Умовн. друк. арк. 0,7. Облік. вид. арк. 0,9.

Тираж 100 прим. Зам. № 1000

Друкарня

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77.